

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: J. S., zastoupený JUDr. Lucií Madleňákovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Nádražní 381/9, Mohelnice, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Mírov**, se sídlem Mírov 27, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 11. 2022, čj. 65 A 57/2020-148,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.
- IV. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Lucii Madleňákové, Ph.D., advokátce, **se nepřiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou domáhal ochrany před jednáním žalované, ve kterém spatřoval několik dílčích nezákonných zásahů. Mimo jiné požadoval, aby soud uložil žalované napravit pochybení a zařadit žalobce na pracovní pozici ve vězeňské kuchyni ve Věznici Mírov. Žalobce v kuchyni již v minulosti čtyři roky pracoval. Následně byl ale nezákonně přemístěn do Věznice Valdice, což konstatovala také Kancelář veřejného ochránce práv a ředitel věznice tyto závěry uznal. Přestože byl žalobce poté přemístěn zpět do Věznice Mírov, nebyl již ani přes svou žádost zařazen na původní pracovní pozici ve vězeňské kuchyni, nýbrž na pracoviště KOVO 4, na kterém není dostatek práce a výdělek z této práce

nepokryje ani náklady výkonu trestu odnětí svobody. Takový postup je podle něj diskriminační a motivovaný snahou „vytrestat“ jej za stížnost veřejnému ochránci práv. Bylo mu totiž mimo jiné řečeno, že v kuchyni nejsou volná místa, nicméně do kuchyně byl zařazen jiný odsouzený. Pracoviště KOVO 4 podle žalobce neodpovídá pravidlům bezpečnosti práce z hlediska ochrany zdraví a žalobce je nucen dýchat jedovaté látky vznikající při broušení kovů. Poté, co byl žalobce vyřazen z pracoviště KOVO 4, byly zamítnuty jeho další žádosti o zařazení na pracoviště vězeňské kuchyně.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 16. 12. 2020, čj. 65 A 57/2020-35, žalobu v části, kterou se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem spočívajícím v zařazení na pracoviště KOVO 4 vyloučil k samostatnému projednání. Žalobu pak odmítl v části, kterou se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem spočívajícím v tom, že jej „*žalovaná po návratu z Věznice Valdice nezařadila zpět na pracoviště ve vězeňské kuchyni, ze kterého byl vyloučen v důsledku přemístění do Věznice Valdice, v důsledku čehož žalobce přišel o možnost výdělků*“. Odmítnutí krajský soud zdůvodnil tím, že žalobce zjevně nebyl zkrácen na svých právech, protože jako odsouzený nemá zákonem stanovené právo na volbu povolání, které chce vykonávat. O druhu práce rozhoduje ředitel věznice a žalobce je povinen rozhodnutí respektovat. Žalovaná rozhodnutím o tom, že bude žalobce zařazen na pracoviště KOVO 4 a nikoliv na pracoviště ve vězeňské kuchyni, podle krajského soudu nikterak nezasáhla do žalobcova veřejného subjektivního práva. K takovému zásahu nemohlo dojít ani v případě, že by se ukázalo jako pravdivé tvrzení žalobce, že žalovaná na pracoviště do vězeňské kuchyně upřednostnila jinou osobu z výkonu trestu.

[3] Usnesení krajského soudu však bylo zrušeno rozsudkem NSS ze dne 1. 10. 2021, čj. 8 As 36/2021-53. Tento soud v něm mimo jiné uvedl, že není zcela vyloučeno, aby nezařazením žalobce do vězeňské kuchyně bylo zasááno do jeho práv. Proto uložil krajskému soudu žalobu věcně projednat, provést dokazování směřující ke zjištění, zda důvody vedoucí k nezařazení žalobce na pozici ve vězeňské kuchyni odpovídají jeho tvrzením, resp. jaké byly skutečné příčiny takového postupu, a následně posoudit, zda se za takové situace o nezákonný zásah jedná či nikoli.

[4] Kasační soud se ztotožnil s výchozí úvahou krajského soudu, podle které není na žalobci, který je v případě přidělení práce povinen pracovat, aby si vybíral konkrétní práci. Potvrdil, že ředitel věznice požívá v otázce, na jakou pracovní pozici odsouzeného zařadí, poměrně široké míry uvážení a správní soudy by do tohoto uvážení měly zasahovat jen zcela výjimečně a v omezené míře, nicméně i toto široké uvážení musí mít dle NSS své meze, k jejichž posouzení jsou povinány právě správní soudy. Žádné správní uvážení totiž není neomezené či absolutní, ale vždy je limitováno principy vyplývajícími z ústavního pořádku České republiky, tj. principem rovnosti, zákazem diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, jakož i povinností výslovně uvést, jaká kritéria v rámci své úvahy použil, jaké důkazní prostředky si opatřil, jaké důkazy provedl a jak je hodnotil, a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl. Předmětem soudního přezkumu v takových situacích není samo meritum věci či snad dokonce nahrazení úvahy správního orgánu, ale to, zda byly dodrženy meze správního uvážení, ochrana řádného procesu a byla vyloučena svévole v rozhodování. Ani rozhodování ředitele věznice o pracovním zařazení odsouzených se proto nemůže stát prostředkem zjevné svévole či diskriminace. Závěrem NSS uvedl, že žalobce ve smyslu § 85 s. ř. s. vyčerpal řádně prostředky ochrany svých práv, protože se před podáním žaloby domáhal ochrany u krajského státního zastupitelství.

pokračování

II. Napadený rozsudek krajského soudu

[5] Krajský soud věc znovu projednal, provedl dokazování a zabýval se tím, zda se jednalo o nezákonný zásah. V záhlaví označeným rozsudkem dospěl k tomu, že je žaloba částečně důvodná.

[6] Krajský soud vyšel z toho, že žalobce od února 2016 pracoval ve vězeňské kuchyni jako pomocný kuchař a byl z tohoto pracoviště vyřazen z důvodu přemístění do Věznice Valdice. Po svém návratu v březnu 2020 opakovaně žádal o zařazení zpět na dané pracoviště. Vychovatelé vždy doporučili žádostem vyhovět, bude-li volná kapacita. Z hlediska možného ohrožení bezpečnosti neměli s žalobcem žádné problémy. V reakcích na žádosti žalobce se nejčastěji uvádí, že na daném pracovišti není volné místo s výjimkou měsíců dubna a května, ve kterých bylo žalobci sděleno, že bude zařazen na pracoviště KOVO 4, na kterém působil od 13. 5. 2020 do 3. 6. 2020. Žalobce byl ze zdravotního hlediska způsobilý pro práci v kuchyni. Ve vězeňské kuchyni bylo v březnu 2020 zaměstnáno 24 odsouzených na placených pozicích a 4 na brigádnických pozicích, které sloužily k záchvatu (při uvolnění placeného místa se z těchto pozic přijímali odsouzení na práci na placených pozicích). Odsouzení pracující na daném pracovišti byli ubytováni odděleně od ostatních odsouzených. Žalobce mohl být ubytován v cele č. 204, ve které bylo volné místo až do 11. 9. 2020. Dne 12. 3. 2020 se uvolnilo placené místo, na které byl dne 18. 3. 2020 z řad brigádnických míst zařazen odsouzený K. Na uvolněné brigádnické místo byl dne 22. 4. 2020 zařazen odsouzený P., který byl vyučen kuchařem. Od 13. 5. do 3. 6. 2020 byl žalobce zařazen na pracoviště KOVO 4. Dne 29. 5. 2020 bylo uvolněno brigádnické místo. Další brigádnické místo bylo uvolněno dne 3. 6. 2020. Dne 10. 6. 2020 byly na uvolněná brigádnická místa zařazeni odsouzení H., který byl vyučen řezníkem a R., který měl praxi jako provozní restaurace. Oba byli zařazeni na pomocné práce v kuchyni. Dne 24. 6. 2020 byla zamítnuta žádost L. M. (pracoviště vězeňské kuchyně), aby byl žalobce zařazen na brigádnické místo na daném pracovišti, a to s odůvodněním, že žalobce je obráběč kovů a z důvodu negativního dopadu na pořádek a bezpečnost ve věznici. Téhož dne byla vyřízena žalobcova žádost ze dne 18. 6. 2020 o zařazení na dané pracoviště s odůvodněním, že na daném pracovišti není volné místo.

[7] Z hlediska toho, zda žalovaná dodržela základní meze správního uvážení (nepostupovala s libovůlí či diskriminačně, krajský soud poukázal na to, že žalovaná stanovila racionální kritéria pro zařazení odsouzených na pracoviště. První kritérium spočívá v tom, zda žadatel disponoval zdravotním průkazem a zdravotně způsobilý pro práci v kuchyni. Druhé kritérium pak v tom, že muselo být pro žadatele dostupné ubytování. Třetím kritériem je to, že jsou placené pracovní pozice přednostně obsazované žadateli z řad brigádníků. Podle krajského soudu splnil žalobce první i druhé kritérium. Co se týče třetího kritéria, žádost žalobce se týkala zařazení na brigádnickou pozici, nikoliv placenou. Krajský soud se proto zabýval obsazováním uvolněných brigádnických míst. Po návratu žalobce se poprvé uvolnilo brigádnické místo na pracovišti ve vězeňské kuchyni již v březnu. Tehdy bylo obsazeno jiným odsouzeným navzdory žádosti žalobce. Odsouzený, který byl na uvolněné místo zařazen, byl vyučen kuchařem, a takové upřednostnění lze považovat za racionální. Námitka žalobce, že mu bylo sděleno, že se na pracovišti nenachází volné místo, a přesto byl na něj zařazen jiný odsouzený, není podle krajského soudu důvodná. V tomto případě totiž nebyl žalobce bezdůvodně znevýhodněn a meze správního uvážení nebyly překročeny. Další brigádnická místa se uvolnila v květnu a červnu 2020 a byla obsazena odsouzenými H. a R. Ani jeden z nich nebyl vyučen kuchařem a z tvrzení žalované ani

nevyplynulo, že by měli praxi při práci v kuchyni. Oba byli zařazeni na pomocné práce, při kterých nebyla vyžadována žádná zvláštní kvalifikace. Oproti nim však měl žalobce několikaletou praxi přímo na daném pracovišti na pomocných kuchařských pozicích. V tomto ohledu podle soudu nelze spatřit racionální důvod, pro který by měli být dotyční upřednostněni před žalobcem, který v té době již tři měsíce opakovaně žádal o zařazení na dané pracoviště a splňoval všechny podmínky. Žalovaná takové důvody po celou dobu řízení ani netvrdila. Proto krajský soud uzavřel, že uvedení odsouzení byli bez racionálního důvodu upřednostněni před žalobcem.

[8] Žalobce sice byl vyučený obráběčem kovů, ale měl několikaletou praxi na daném pracovišti na pomocných pozicích, při kterých žádná „kuchařská“ kvalifikace vyžadována nebyla. Samotné pracoviště vězeňské kuchyně navíc projevilo zájem o žalobcovy služby. Podle krajského soudu také nezní věrohodně blíže nespecifikované možné narušení bezpečnosti. Vychovatelé, kteří se vyjadřovali k žalobcovým žádostem, vždy jeho žádosti doporučili s tím, že žalobce není v indexu nebezpečných osob a po bezpečnostní stránce neměli k osobě žalobce výhrady. Navíc nelze přehlédnout, že dne 24. 6. 2020 byly zamítnuty dvě žádosti o zařazení žalobce na brigádnické místo na daném pracovišti, avšak každá z jiných důvodů. První (podaná zaměstnancem vězeňské kuchyně) byla zamítnuta z důvodu negativního dopadu na pořádek a bezpečnost ve věznici a kvůli tomu, že žalobce je obráběč kovů. Druhá (podaná žalobcem) byla zamítnuta s odůvodněním, že na daném pracovišti není volné místo. Podle krajského soudu tedy důvody, pro které nebyl žalobce zařazen na dané pracoviště, byly pouze zástupné.

[9] Krajský soud uzavřel, že žalovaná v červnu 2020 postupovala při rozhodování o pracovním zařazení žalobce v rozporu se zákazem svévole a diskriminace. K tomu *obiter dictum* dodal, že další brigádnické místo se uvolnilo v srpnu 2020 a volné brigádnické místo bylo vždy minimálně až do konce roku 2020. Žalovaná tak měla možnost své pochybení v červnu napravit a zařadit žalobce na předmětné pracoviště ještě v témže roce, ale neučinila tak a pouze opakovala, že se na pracovišti nenachází volné místo, ačkoliv to nebyla pravda. V rozsahu od března do května 2020 tedy krajský soud neshledal žalobu za důvodnou a v této části zamítl. V období od června 2020 do prosince 2021 však shledal žalobu důvodnou a určil, že zásah žalované spočívající v nezařazení žalobce na pracoviště ve vězeňské kuchyni v červnu 2020 byl nezákonný. Jelikož žalobce zařazen na dané pracoviště ani později nebyl, trval nezákonný zásah až do jeho přemístění do Věznice Rapotice (v prosinci 2021).

III. Obsah kasační stížnosti

[10] Žalovaná (stěžovatelka) proti rozsudku krajského soudu podala kasační stížnost. Uvádí, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, jež byla předmětem sporu a napadený rozsudek nedostatečně odůvodnil. Z napadeného rozsudku lze nabýt dojmu, že žádost může vyřídit pouze tak, že ji vyhoví, v opačném případě je vystavena námitce, že je v rozhodnutí motivována svévolí. Konkrétně nejprve namítla, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku pravomoci ředitele věznice ve věcech rozhodování o zařazení odsouzeného na pracoviště ve věznici. Rozhodovací pravomoc je totiž svěřena řediteli věznice, který rozhoduje na základě doporučení členů odborné komise pro výběr a zařazení odsouzených na pracoviště (dále „zařazovací komise“).

pokračování

[11] Stěžovatelka dále v kasační stížnosti popisuje a srovnává postupy z června 2020 při vyřízení žádostí žalobce a dalších dvou odsouzených (H. a R.). Ředitel ve všech případech rozhodl na základě stanoviska zařazovací komise. Ta je složena z předsedy (prvního zástupce ředitele věznice), zástupce předsedy (zástupce ředitele věznice) a dalších členů (vedoucího oddělení výkonu trestů, vedoucího oddělení vězeňské stráže, příslušníka oddělení prevence a stížností, vedoucího oddělení správního, vedoucího oddělení zaměstnávání vězňenských osob, speciálního pedagoga, sociálního pracovníka, vychovatele a technika bezpečnosti práce a požární ochrany). Ohledně zařazení žalobce vydala zařazovací komise nedoporučující stanovisko, na základě kterého ředitel rozhodl o nezařazení žalobce na pracoviště ve věznici. Komise se skládala z 11 členů, z nichž osm nedoporučilo zařazení, dva doporučili a jeden se nevyjádřil. Podle stěžovatelky postupoval ředitel na základě většinového stanoviska komise stejně jako v případě shora uvedených dvou odsouzených, u nichž naopak stanovisko bylo doporučující. Z tohoto srovnání je zřejmé, že stěžovatelka postupovala při rozhodování o pracovním zařazení o těchto žádostech stejným a legitimním způsobem, který byl v souladu s § 29 a násl. zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, vyhláškou č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, § 2 odst. 3 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 45/2015, o výběru a zařazování odsouzených, obviněných a chovanců na pracoviště, a § 1, § 11 a § 28 nařízení ředitele Věznice Mírov č. 15/2020, o zřízení poradních orgánů ředitele věznice. Pokud ředitel rozhodl na základě doporučení většiny členů zařazovací komise, nelze tvrdit, že by se jednalo o postup v rozporu se zákazem svévole a diskriminace.

[12] Krajský soud nekriticky podtrhl význam okolností, které vzal do úvahy a hodnotil ohledně nezařazení žalobce do vězeňské kuchyně. Ztotožnil se s žalobcem v tom, že předpoklady, které žalobce uváděl, byly pro jeho zařazení do vězeňské kuchyně zásadní a automaticky jej předurčovaly, aby byl pro tuto práci upřednostněn před ostatními. Stěžovatelka v tomto kontextu uvádí konkrétně okolnost, že si žádost o zařazení do kuchyně podal dříve než ostatní uchazeči. Krajský soud se ale nezabýval výsledky vyřízení žádosti cestou zařazovací komise. Pokud se na jedno volné místo hlásí více žadatelů, je nutné, aby byli někteří upřednostněni, a tedy dochází k nestejným výsledkům. Žalobce nemá nárok na výsledek, který podáním žádosti očekává, a to ani tehdy, když si žádost podává opakovaně. Žádný předpis stěžovatelce nestanovil postup při vyřízení žádostí, pořadí či důležitost kritérií. To, že upřednostnila jiného žadatele oproti žalobci, neprokazuje, že postupovala v rozporu se zákazem svévole a diskriminace.

[13] Stěžovatelka též uvádí, že krajský soud „bez dalšího“ konstatoval, že důvody, pro které nebyl žalobce zařazen na dané pracoviště, byly „pouze zástupné“. I kdyby tyto důvody zástupné skutečně byly, tak to neznamená automaticky, že ředitel věznice postupoval při vyřízení žádosti žalobce v rozporu se zákazem svévole a diskriminace. Stěžovatelka také zpochybňuje relevanci důvodů uvedených žalobcem v žádosti. Žalobce spojil žádost o zařazení ve vězeňské kuchyni s dopadem na řešení své dluhové situace. V daném případě ale šlo o brigádnickou pozici, která je neplacená, proto by přijetí na toto místo k vyřešení jeho dluhové situace nepřispělo. Žalobce spojil svou žádost s pokračováním své několikaleté praxe v oboru, vyučen je však jako obráběč kovů.

[14] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). K tomu lze pro úplnost předeslat, že ačkoli krajský soud ve věci rozhodoval znovu po zrušení původního rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, není tato kasační stížnost nepřipustná ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Původním rozhodnutím krajského soudu totiž bylo usnesení o odmítnutí žaloby (a kasační stížnost proti tomuto usnesení navíc podal žalobce), zatímco nyní projednávaná kasační stížnost (podaná žalovaným) se již týká samotného meritorního posouzení.

[16] Kasační stížnost není důvodná.

[17] K uplatněné kasační argumentaci lze předně uvést, že stěžovatelka na řadě míst kasační stížnosti setrvává na toliko obecných úvahách, resp. nijak nereaguje na zcela konkrétní závěry krajského soudu. Aby však kasační argumentace byla projednatelná, musí být dostatečně konkrétní (rozsudek NSS z 26. 4. 2023, čj. 8 As 163/2021-59). Dále platí, že kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví (§ 102 s. ř. s.). Aby byla přípustná, musí stěžovatel na rozhodnutí krajského soudu reagovat a konkrétně a kvalifikovaným způsobem zpochybňovat jeho závěry (rozsudky NSS ze dne 15. 2. 2017, čj. 1 Azs 249/2016-38, nebo ze dne 29. 1. 2015, čj. 8 Afs 25/2012-351). Pokud tak neučiní, je kasační stížnost nepřipustná dle § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť se opírá o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s. Nepřipustné jsou tak typicky kasační námitky žalobce, který bez dalšího setrvá na žalobní argumentaci (usnesení NSS ze dne 10. 9. 2009, čj. 7 Afs 106/2009-77, č. 2103/2010 Sb. NSS, nebo ze dne 14. 6. 2016, čj. 1 As 271/2015-36). To samé však platí i pro žalovaného (usnesení NSS ze dne 12. 1. 2023, čj. 8 Afs 308/2020-40 či rozsudek NSS ze dne 21. 4. 2023, čj. 8 Ads 136/2021-34). I ten musí reagovat na argumentaci krajského soudu a konkrétně uvádět, z jakých důvodů považuje jeho závěry za nesprávné.

[18] Uvádí-li tedy stěžovatelka, že zařazením na spornou pracovní pozici by se finanční situace žalobce nezlepšila, neboť šlo o neplacené brigádnické pracovní místo, není vůbec zřejmé, na jaké důvody rozhodnutí krajského soudu tím reaguje a jak konkrétně je tím zpochybňuje. Krajský soud totiž v odstavci 21 napadeného rozsudku jasně popsal, že nastavený systém upřednostňuje odsouzené na brigádnických pozicích při zařazování na placené pozice. Je tedy obtížné, aby byl odsouzený zařazen na placenou pozici, když nepůsobí na té brigádnické. Tuto argumentační rovinu však stěžovatelka zcela přehlíží a pouze obecně opakuje to, co bylo již v řízení před krajským soudem zřejmé a nesporné. Poukazuje-li pak stěžovatelka na to, že pokud se na jedno volné místo hlásí více žadatelů, tak je nutné, aby byli někteří upřednostněni (a žádný předpis nestanovil postup při vyřízení žádostí, pořadí, či důležitost kritérií, tedy ani přednost podle pořadí žádostí), pak ani zde není zřejmé, jaké rozhodovací závěry krajského soudu tím rozporuje. V odstavci 22 napadeného rozsudku totiž krajský soud jasně uvedl, že upřednostnění jiného odsouzeného před žalobcem lze za určitých okolností považovat za racionální, a to i v případě, kdy si o zařazení na dané pracoviště žalobce žádal dříve. Krajský soud explicitně uvedl příklad odsouzeného, který byl na rozdíl od žalobce vyučený kuchařem. Krajský soud zároveň nepochybně racionálnost kritérií zdravotní způsobilosti, volné kapacity ubytování či

pokračování

priority přijímání brigádníků na placená místa. Netvrdí, že by jediným relevantním kritériem měl být čas podání žádosti. Zároveň uznal, že ředitel rozhoduje na základě správního uvážení. Daná část kasační argumentace je tedy také nepřipustná.

[19] Nejvyšší správní soud se z hlediska dalších (připustných) námitek nejprve zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku. Z obsahu kasační argumentace lze dovodit, že v tomto směru krajskému soudu stěžovatelka předně vytýká, že se nevěnoval tomu, že se žádostmi zabývá zařazovací komise, která vydá doporučující či nedoporučující stanovisko řediteli, a to pak slouží jako podklad pro rozhodnutí. V tomto směru však napadený rozsudek požadavky na přezkoumatelnost splňuje. Z jeho odůvodnění (zejm. odstavec 13) je totiž patrné, že soud k důkazu provedl i zápisy z jednání této komise. Je zjevné, že krajský soud si byl vědom toho, že žádosti jsou posuzovány mimo jiné právě na základě doporučení odborných zaměstnanců (odstavec 18 napadeného rozsudku). Nic nenásvědčuje tomu, že by krajský soud nezohlednil, jak probíhá vyřizování žádostí o zařazení na pracoviště ve věznici a kdo o něm rozhoduje.

[20] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku pak stěžovatelka spatřuje i v tom, že soud „bez dalšího“ konstatoval, že důvody, pro které nebyl žalobce zařazen na dané pracoviště, byly pouze zástupné. Ani v tomto směru však nelze stěžovatelce přisvědčit. V odstavci 25 napadeného rozsudku soud jasně vysvětlil, na základě čeho k uvedenému závěru dospěl. Na to, že žalobce je vyučený obráběč kovů, krajský soud reagoval tak, že v kuchyni, do které se hlásil, měl čtyřletou praxi, při které žádná „kuchařská“ kvalifikace vyžadována nebyla. Další důvod, který krajský soud označil za zástupný, se týká ředitelem tvrzeného možného narušení bezpečnosti. Podle krajského soudu nebyl tento důvod nikdy blíže vysvětlený (navíc vychovatelé, kteří se vyjadřovali k žádostem žalobce, vždy žádosti doporučili s tím, že není v indexu nebezpečných osob). Soud také poukázal na to, že ve stejný den byly zamítnuty dvě různé žádosti týkající se pracovního zařazení žalobce, a to z rozdílných důvodů.

[21] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou, kterou lze považovat za podstatu podané kasační stížnosti. Stěžovatelka namítá, že o žádostech žalobce nerozhodovala svévolně, jelikož ředitel věznice postupoval ve všech třech popsanych případech stejně. Poukazuje na to, že ředitel se v těchto případech vždy řídil stanoviskem zařazovací komise (pokud vydala doporučující stanovisko, žádosti vyhověl). Jinak řečeno, jde-li o posouzení samotného merita sporu (tedy zda byl její postup v rozporu s principem svévole a diskriminace), stěžovatelka zpochybňuje závěry krajského soudu s odkazem na dodržování shodného formálního postupu při posuzování daných žádostí a na zdůraznění role zařazovací komise. Kasační argumentace tedy nesměřuje do konkrétní polemiky týkající se materiálního naplnění výše popsanych kritérií nezbytných k zařazení ve vězeňské kuchyni ze strany žalobce. Jakkoliv kasační soud nepochybňuje významnou roli zařazovací komise a důležitost jejího stanoviska pro rozhodnutí o pracovním zařazení odsouzených, je to ředitel věznice, kdo o takovém zařazení rozhoduje, přičemž i ze samotných tvrzení stěžovatelky v kasační stížnosti je zřejmé, že komise sama rozhodovací pravomoc v tomto ohledu nemá a je svého druhu poradním orgánem. Vydává doporučení, které pak řediteli slouží jako jeden z podkladů. Z kasační argumentace není ani zřejmé, že by se snad náhled ředitele a komise na rozhodnutí o zmíněných žádostech byly odlišné, ostatně stěžovatelka sama hovoří o „doporučení“ komise. Jistě je třeba připustit, že využitím obdobného typu odborného

poradního orgánu lze v určité míře nebezpečí svévole při rozhodování předcházet, nicméně existence popsané procedury sama o sobě svévoli či diskriminaci odsouzených při rozhodování o jejich pracovním zařazení vyloučit nemůže. Závěr komise, který v tomto případě zní „doporučuje“ nebo „nedoporučuje“, nelze považovat za jediné kritérium pro hodnocení svévole při rozhodování. V tomto ohledu navíc nelze přehlédnout ani zjevné personální sepijetí komise a ředitele. Ať už s ohledem na to, že jejím předsedou je první zástupce ředitele věznice a místopředsedou zástupce ředitele, nebo s ohledem na to, že všichni členové komise jsou vůči řediteli v podřízeném pracovním postavení. Důvody, pro které se členové komise rozhodli dát svoje doporučující či nedoporučující stanovisko, navíc nejsou v dané věci ze spisu ani nijak zřejmé. Ve chvíli, kdy není stanovisko nijak zdůvodněné, pak nelze ani v jeho případě vyloučit, že i to může být arbitrární.

[22] Ředitel věznice se při posouzení žádosti o zařazení na určité pracoviště kromě uvedeného stanoviska nepochybně musí seznámit i dalšími dostupnými podklady a okolnostmi věci (žádosti) a v souhrnu je zhodnotit. Je proto právě úlohou ředitele, aby stanovisko komise kriticky reflektoval, zhodnotil je společně s dalšími podklady a poté rozhodl. Musí posoudit, zda stanovisko komise může obstát s ohledem na ostatní informace, které má k dispozici. Pro účely případného navazujícího soudního přezkumu pak nelze považovat za dostatečné, pokud stěžovatelka bez dalšího odkáže právě na doporučení komise. Samotné působení zařazovací komise a význam jejího stanoviska jako podkladu pro rozhodnutí ředitele ve stěžovatelkou zmiňovaných případech tedy nemohou závěry krajského soudu v projednávané věci vyvrátit.

[23] Jak kasační soud uvedl již v předchozím rozhodnutí v dané věci, ředitel má při posuzování daných žádostí dosti širokou míru uvážení. I toto široké uvážení však není neomezené či absolutní, ale je limitováno principy vyplývajícími z ústavního pořádku, tj. principem rovnosti, zákazem diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, jakož i povinností výslovně uvést, jaká kritéria v rámci své úvahy použil, jaké důkazní prostředky si opatřil, jaké důkazy provedl a jak je hodnotil, a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 3. 2005, čj. 6 A 25/2002-42). Předmětem soudního přezkumu v obdobných situacích není samotný výsledek posouzení žádosti či snad dokonce nahrazení úvahy správního orgánu, ale to, zda byly dodrženy meze správního uvážení, ochrana řádného procesu a vyloučení svévole v rozhodování (srov. nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 46/10).

[24] Nejvyšší správní soud v předchozím rozsudku v dané věci již taktéž zdůraznil, že jakkoliv byla jím citovaná judikaturní východiska učiněna pro účely řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, při zohlednění specifik daného řízení jsou aplikovatelná i pro řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem. Rozdílem ale je, že s ohledem na povahu zásahů jako takových dochází k odsunutí okamžiku, kdy je správní orgán povinen vyložit důvody svého postupu, neboť v době, kdy je zásah činěn, není zpravidla vydáván žádný formalizovaný akt, který by úvahy správního orgánu zachycoval. Na významu proto nabývá vyjádření k žalobě, v jehož rámci musí být žalovaný schopen zákonnost svého postupu zpětně zdůvodnit a obhájit (rozsudek NSS ze dne 19. 7. 2019, čj. 4 As 143/2019-45, odst. 17, případně obdobně v kontextu žaloby na ochranu proti nečinnosti usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 26. 3. 2020, čj. 9 Afs 271/2018-52, odst. 49, č. 4024/2020 Sb. NSS). Obdobným způsobem pak lze přistupovat k řízení o kasační stížnosti, v rámci kterého

pokračování

má žalovaný (zde stěžovatelka) další příležitost zákonnost svého postupu obhájit, a reagovat na pro něj nepříznivé závěry krajského soudu.

[25] V nyní projednávané věci však stěžovatelka požadavkům výše citované judikatury nedostála a ani v kasační stížnosti nezdůvodnila uspokojivým způsobem postup, který zvolila pro upřednostnění některých jiných uchazečů před žalobcem, a který jí v napadeném rozsudku krajský soud vytkl. V tomto ohledu lze opětovně zdůraznit, že stěžovatelka v kasační nijak nezpochybnila skutková zjištění, na základě kterých krajský soud rozhodl, a setrvala pouze na argumentech formální povahy (tj. zejména zdůraznění role komise), aniž by jakkoliv blíže vysvětlila důvody, které k nevyhovění žádosti o žalobcovo zařazení na pracoviště vedly. Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že v tomto směru nemůže být relevantní ani zmínka stěžovatelky v kasační stížnosti o tom, že žalobce je vyučeným v oboru obráběč kovů. V návaznosti na závěry krajského soudu totiž není zřejmé, v jakém ohledu tím rozporuje argumentaci krajského soudu, který si byl uvedeného zjevně vědom. Sam krajský soud uznal, že existuje řada kritérií, které by stěžovatelka mohla vzít v dané věci v této souvislosti při rozhodování v potaz. Stěžovatelka však v tomto směru v kasační stížnosti nic dalšího neuvádí.

V. Závěr a náklady řízení

[26] Nejvyšší správní soud tedy s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[27] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady

[28] Žalobci byla usnesením krajského soudu ze dne 25. 11. 2021, čj. 65 A 57/2020-57, ustanovena zástupkyně JUDr. Lucia Madleňáková, Ph.D., advokátka. Toto ustanovení podle § 35 odst. 10 s. ř. s. platí i pro řízení o kasační stížnosti. Ustanovená zástupkyně dne 1. 3. 2023 soudu bez dalšího pouze sdělila, že její zaměstnavatelka je plátkyní DPH, přiložila potvrzení o registraci a sdělila číslo bankovního účtu. Ze spisu však nevyplývá, že by učinila v řízení o kasační stížnosti jakýkoliv úkon právní služby, za který by jí náležela odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátního tarifu). Žádný úkon ani nevyčíslila. Ustanovené zástupkyni se tedy nepřiznává odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. října 2023

Milan Podhrázký
předseda senátu